

OINARRIZKO KONPETENTZIAK LANTZEN

Metodologia eta ebaluazioa

Indizea

1.- OINARRIZKO KONPETENTZIAK: JATORRIA, DEFINIZIOA ETA EZAUGARRIAK

2.- METODOLOGIA

2.1.- METODOLOGIARI LOTUTAKO PRINTZPIO OROKORRAK

2.2.- IKASLEEK JORRATUKO DITUZTEN PROPOSAMENAK, EGITEKOAK, JARDUERAK... ANTOLATZEN

2.2.1. EREDU DIDAKTIKOAK

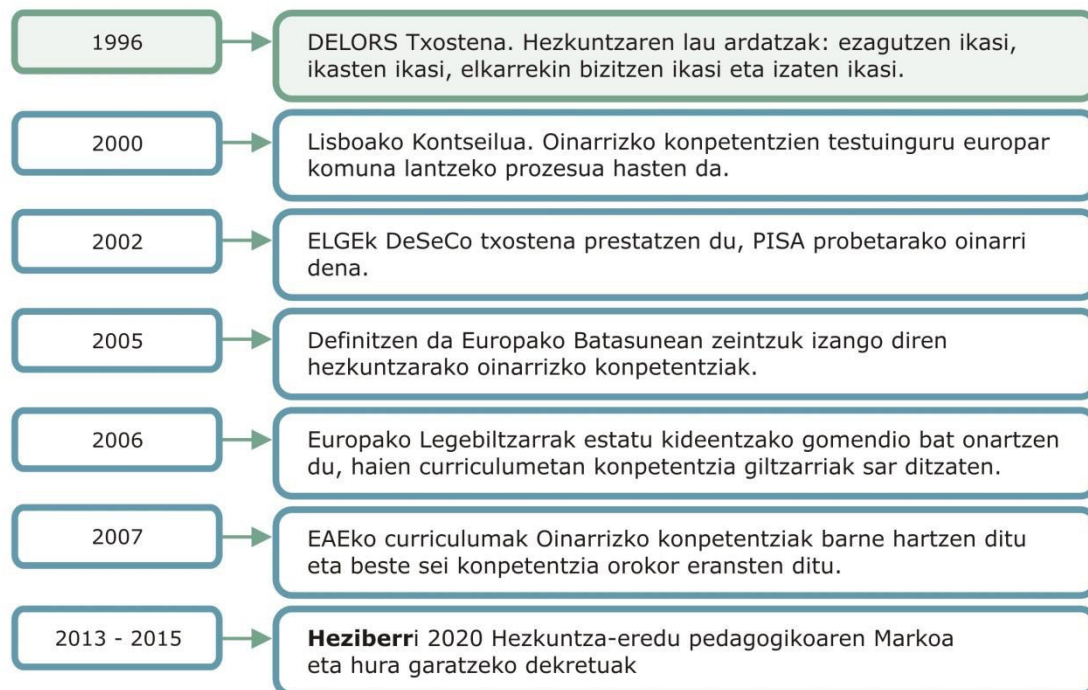
2.2.2. ESTRATEGIAK

3.-EBALUAZIOA

3.1.- EBALUAZIOARI LOTUTAKO ALDAGAIK

1.- OINARRIZKO KONPETENTZIAK: JATORRIA, DEFINIZIOA ETA EZAUGARRIAK

[Delors txostena](#)¹ abiapuntu, Europa osoan abiarazitako ildotik, Euskal Autonomia Erkidegoko Hezkuntza sistemak oinarrizko konpetentzien arabera planteamendua ezarri zuen curriculumean 2006.urtean hasita. Honako zerrenda honetan ikus daiteke gaur egunera arteko ibilbidea:

Euskal Autonomia Erkidegoan egun dugun Hezkuntza-eredu markoaren arabera, konpetentzia da hezkuntza-etapa bakoitzean ezagutzak (kontzeptuak, prozedurak eta jarrerak) modu integratuan aplikatzeko ahalmena, arazo konplexuak modu eraginkorrean ebazteko. Hala, oinarrizko konpetentziak dira pertsona guztiek beren burua errealizatzeko eta garatzeko, herritar aktiboak izateko, gizarteratzeko eta lan egiteko behar dituztenak. Ikasleek oinarrizko konpetentziak garatzea da hezkuntzaren azken helburua.

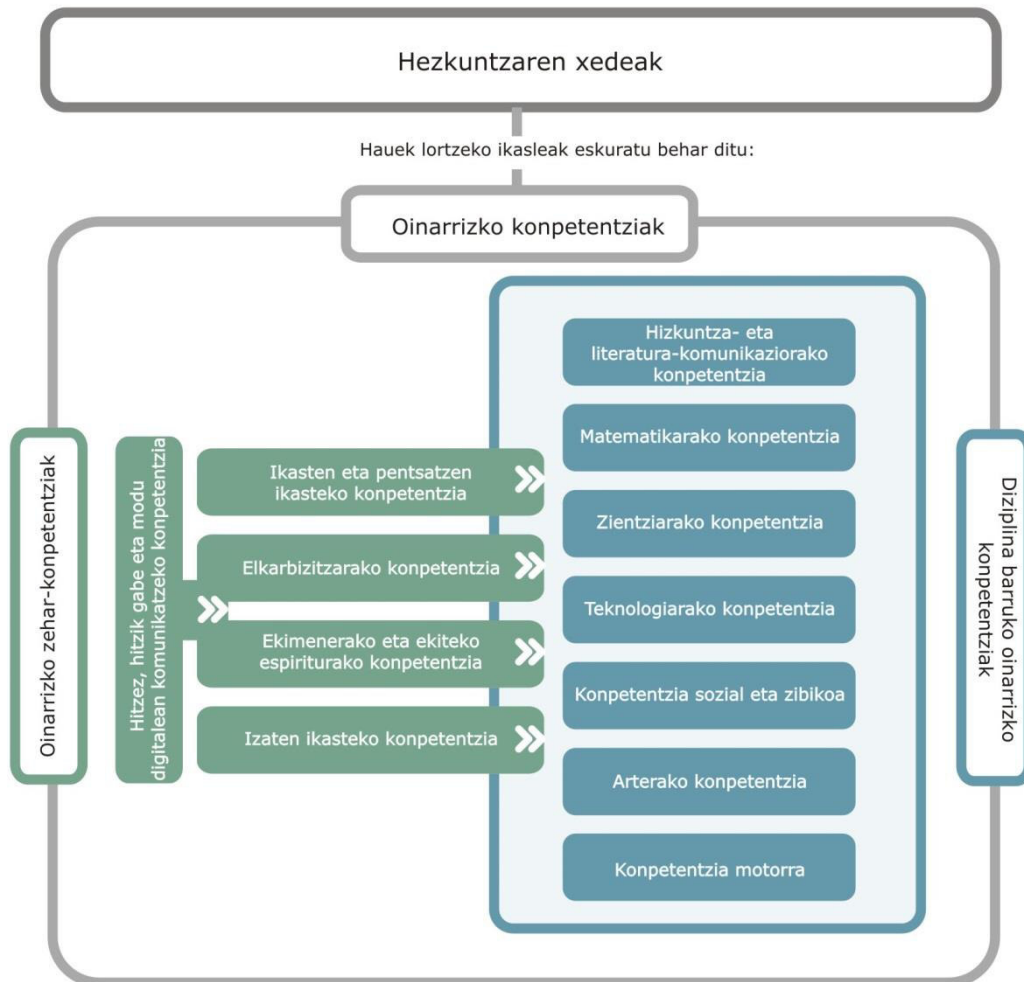
Heziberri Hezkuntza-ereduaren markoan, oinarrizko konpetentziak² bereiztea komeni da: oinarrizko zehar-konpetentziak eta diziplina barruko konpetentziak. Zehar konpetentziak egoki garatu eta ebaluatuko baditugu, integratu egin behar dira diziplina baitako oinarrizko konpetentziak garatzeko prozesuan. Biak erlazionatuta daude oinarrizko zehar-konpetentzien bitartekaritza behar baita diziplina barruko oinarrizko

¹ [Hezkuntza: altxor ezkutua](#)

² <https://www.euskadi.eus/y22-bopv/es/bopv2/datos/2016/01/1600141e.pdf>

konpetentziak garatzeko.

Oinarrizko zehar-konpetentziak arlo, eremu edo ikasgai guztietan landu behar dira, eta bizitzako alor eta egoera guztietan integratuz garatzen eta aplikatzen dira. Diziplina barruko oinarrizko konpetentziak garatzeko, berriz, ikasgai, arlo edo eremu bateko berariazko baliabideak erabiltzen dira³.

³ <https://www.euskadi.eus/y22-bopv/es/bopv2/datos/2016/01/1600141e.pdf>

2.- METODOLOGIA

*Hezkuntzak ez du mundua aldatzen
mundua aldatuko duten pertsonak aldatzen ditu.*

Pablo Freire

Konpetentzien arabeko hezkuntzan jakintzaren hainbat teoria bateragarriak diren arren, konstruktibismoa eta soziokonstruktibismoa dira batez ere planteamendu metodologiko honen oinarrian ditugun teoriak. Ikuspuntu horretan, kulturaren eta gizartearen testuinguruetan moldatzeko, ikaslea bere bizitzaren eta bere aprendizaiaren prozesuaren protagonista da.

Hartara, garapen-autonomia, norbera izaten ikasteko eta taldeko partaide zein partaide aktiboa izateko, beharrezkoak diren alderdiak ikustarazten dituzte teoria horiek. Denek bultzatzen dituzte jakin-mina, ikasteko interesa, sormena, motibazioa, kritikotasuna eta gizakiok elkarrekin aritzeko dugun joera.

Oinarrizko konpetentziak Curriculumean txertatzeak eragin zuzena du hezkuntzaren praktikan; izan ere, metodologia da konpetentziak garatzeko eragile nagusia. Oro har, konpetentzien inguruko lanak ikasleengan du fokua eta aprendizaiaren aktiboa nabarmentzen du.

Konpetentziak ikasgaien, arloen zein eremuen aprendizaiaren estankotik haratago doaz eta beraien garapena guztion ardura da. Horrenbestez, irakasle-hezitzaile taldeak adostutako erabaki metodologikoak hartu behar dira.

Konpetentzia garatzea bizitzarako prestatzea da, eskolan aurreikusi ezin diren egoerei erantzuteko eta baliatutako ezagutzak (prozedurazkoak, jarrerazkoak eta kontzeptuzkoak) beste egoera batzuetara transferitzeko. Beraz, konpetentzietan hezteak **aprendizaiaren aktiboa** behar du ikasleek izaten jakin dezaten, egiten jakin dezaten, elkarrekin bizitzen jakin dezaten eta ezagutza aplikatzen jakin dezaten.

2.1.- METODOLOGIARI LOTUTAKO PRINTZIBIO OROKORRAK

Konpetentzien arabeko ikuspuntuak irakasleen esku-hartzea eta zereginak aldatzera behartzen gaitu, eta alde horretatik, ikasleak askoz aktiboago bihurtu. Horrek irakasleen lana bera ere aberastu egiten du, konpetentziak garatzea hartu behar baitute oinarri, eta ez ezaguerak transmititzea eta buruz ikaslaraztea. Hala, bada, ikasleei problemak ebazten, ezaguerak aplikatzen eta ekintzara bultzatzen lagunduko dizkieten "zereginak" nahiz egoerak diseinatzeko gai bihurtu behar dira eta hortaz, irakasleak hezitzaile, bideratzaile, bitartekari edo bidaide bilakatzen dira.

Beraz, ikuspuntu inklusibotik eta ikasleen aniztasuna kontuan hartu eta guztien arrakasta bermatuko duen eskola lortzeko asmoz, honako hauek dira aprendizaiaren aktiboari laguntzeko eta oinarrizko konpetentziak garatzeko zenbait gako:

1. **Ikasleak aprendizaiaren prozesuaren protagonista bihurtzea.** Ikasleei aukerak eman deskubritzeko, aurkitzeko, aztertzeko, interpretatzeko, eraikitzeko, esperimentatzeko, komunikatzeko.... Hartara, momentuak aurreikusi norberaren gogoetatik abiatuta, aprendizaiaren prozesuan izandako zailtasunen inguruan eta ikasteko moduen inguruan gogoeta egiteko: metakognizio-estrategiak landu.
2. **Ikaslearen autonomiari laguntzea.** Ikasleek gero eta modu autonomoagoan jarduteko, transmisio hutsezko ikaskuntza mugatu. Irakasleak, hezitzaile, bidaide den heinean, gero eta autonomia handiagoz jokatu behar duen ikasleari aukerak eman behar dizkio beti ere ikasleak egiten duen esfortzua eta egitekoekiko konpromisoa balioetsiz. Hartara, garapeneko autonomia bultzatuko da.
3. **Ikaslearen motibazioa bultzatzea.** Ikasleei prozesuaren berri eman, helburuak jakinarazi, egitekoak bideratzeko eta planifikatzeko negoziatzeko jarduerak proposatu behar zaie. Beti ere, ikaslearen interesguneetik eta interesetatik abiatuta, aprendizaiaren funtzional eta esanguratsuak proposatuz. Horrez gain, sormena balioetsi behar da eta aukerak eman hura gara dezaten.
4. **Giro egokia sortzea.** Eskolan eta eskolako espazio guztietan lan egiteko giro afektibo aproposa garatu, segurtasun afektiboa, ikasle guztiek arrakasta lortzeko duten aukera eta eskubideak aintzat hartuta. Hala, ikasteko eta egitekoetara gerturatzeko konfiantza, segurtasuna, motibazioa, zorientasuna sustatu daitezke ikasleengan; betiere, emozioen lanketaren bidetik.
5. **Estrategia parte-hartzaileak proposatzea.** Interakzioa sustatu; izan ere, interakzioa da aprendizaiaren prozesuaren bultzatzaile nagusietako bat. Hartara, askotariko taldekatzeak proposatu, taldean lan egitearen onurak balioetsi, ikaslearen artean ardurak eta betebeharrak banatu... Horretarako, aprendizaiaren dialogikoa, talde interaktiboak, kooperazio bidezko estrategiak... proposatu daitezke.
6. **Aprendizaiaren funtzionaltasuna sustatzea.** Ikasleek inplikatu beharra dute bizitza errealari eta hainbat jardueraren eremuri lotutako ataza esanguratsutan, euren interesetatik eta interesguneetatik abiatuta. Ikasleek bizitzarako konpetentziak garatzeko, eremu akademikotik harago, eremu pertsonalean, gizarte eremuan, lanekoan jorratu behar dituzte euren ahalmenak. Funtzionaltasuna indartzeko, garatutako ezagutzen transferentziari lagundu, eta ikasleei landutakoa

beste egoera berri eta esanguratsutan baliatzeko aukera eman.

7. **Ikasitakoa, landutakoa, sortutako ekoizpena komunikatzea.** Aprestizaiaren funtzionaltasuna bultzatzeko, ikasleek arlo, eremu eta ikasgai guztietan, sortu eta garatu duten ekoizpena edo prozesua jakinarazi eta zabaldu egin behar dute egindakoari zentzua emateko.
8. **Prozesuari garrantzia ematea.** Ebaluazio hezigarriak prozesuaren behaketa eskatzen du; izan ere, prestizaiaren prozesuak berekin dakar zailtasunak gaitzitzea; errorea prozesuaren parte da eta hobetzeko eta aurrera egiteko aukera eskaintzen du. Prestizaiaren prozesua aldatzeko baliabideak proposatu behar dira. Autorregulazio egoerak sortu behar dira eta askotariko tresnak proposatu. Halaber, ikasleak parte hartu behar du eta ebaluazioaren helburuak, irizpideak, ebaluazio-uneak... zein diren jakin.
9. **Espazioak modu anitzetan antolatzea.** Eskolako espazioen antolaketa aldatu, malgutu, erabilera anitzeko espazioak sortu, eskola bertako beste espazio batzuk egokitu, aterik gabeko espazioak ireki, eskolak oztoporik gabeko espazio irisgarriak bihurtu...
10. **Denbora-tarteak malgutzat.** Ordutegi malguak sustatu eta diziplinarteko loturak bultzatu, planteamendu globalagoen bidez. Prestizaiaren prozesuari behar besteko denbora eman behar zaio; betiere, ikasle bakoitzari behar duen beste denbora eskainita.
11. **Aprestizaiari laguntzeko teknologia digitala baliatzea.** Teknologia digitalen eta sare sozialen aukerak baliatu bizitza errealean egiten dugun gisara. Ikasle guztientzat funtsezko laguntza-tresnak dira: Internet bidezko lankidetzaren proiektuak sustatu, ikaslearen NIA (Norberaren Ikas Alorra) eraikitzen lagundu, "mobile learning" aukerak baliatu...
12. **Askotariko informazio-iturri, baliabide eta materialak erabiltzea.** Askotariko informazio-iturriak erabili, datuak bilatu, hautatu, kudeatu eta ikuspegi kritikoaz aztertzea. Ez erabili testu liburua informazio iturri bakar gisa. Input anitzak eskaini, hala nola ikus-entzunezko materialak, material didaktiko digitalak...; betiere, Ikaskuntzaren Diseinu Unibertsalaren (IDU)⁴ printzipioen arabera.

Gako horiek guztiak eragina izateko eta ikasleek oinarritzeko konpetentziak garatzeko, alde aurretik hainbat erabaki hartu behar dira eskola mailan,

⁴ Universal Design for Learning <http://www.udlcenter.org/>

bai gako metodologikoei dagokienez, bai etapen, arloen eta eremuen arteko koordinazioari dagokionez eta baita erabakiak komunikatzeko moduei eta familien inplikazioari dagokionez ere.

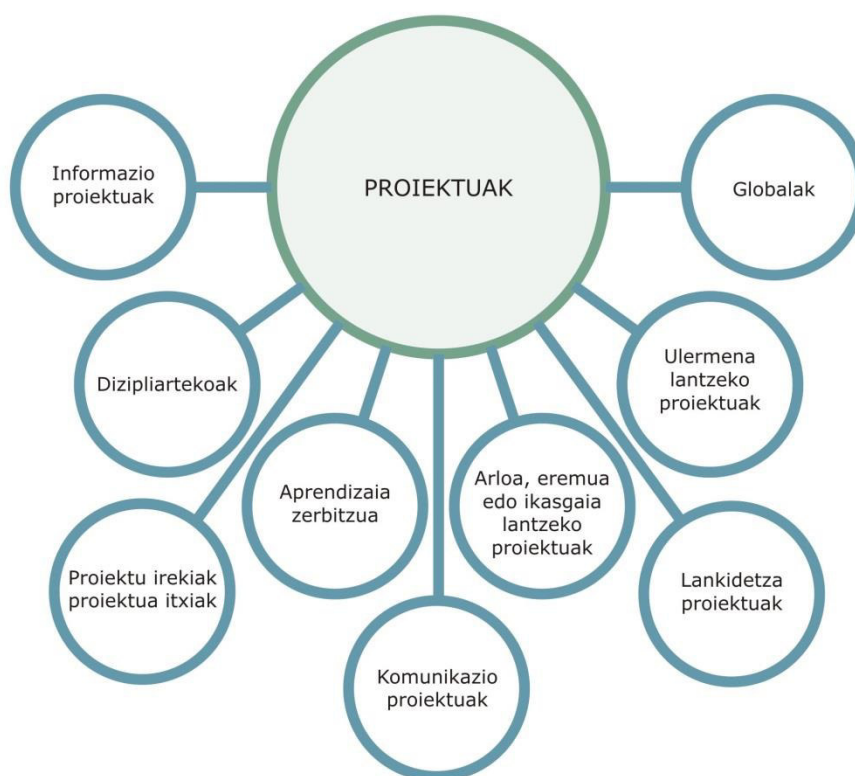
2.2.- IKASLEEK JORRATUKO DITUZTEN PROPOSAMENAK, EGITEKOAK, JARDUERAK... ANTOLATZEN

Aipatutako planteamendu metodologikoei erantzuteko eta oinarrizko kompetentzien garapenari lagundu ahal izateko, ezinbestekoa da eredu didaktiko bat bilatzea proposatutakoa planifikatu eta antolatzeko.

2.2.1.- EREDU DIDAKTIKOA

Metodologiari lotutako gakoak garatzeko, hainbat eredu didaktiko proposatu daitezke: atazak ebazteko apendizaiak, proiektuak (apendizaiak-zerbitzuak, diziplinarreko proiektuak...).

Grafiko honetan islatzen dira, adibide moduan, zenbait eredu didaktiko.

Heziberri hezkuntza-eredu pedagogikoan proposatzen den eredua sekuentzia didaktikoa da. Proposamen didaktiko horretan ikasleek egingo dituzten jarduerak, garatuko dituzten proposamenak, elkarri lotuta daude azken emaitza (problemaren ebazpena, azken ekoizpena...) lortze aldera.

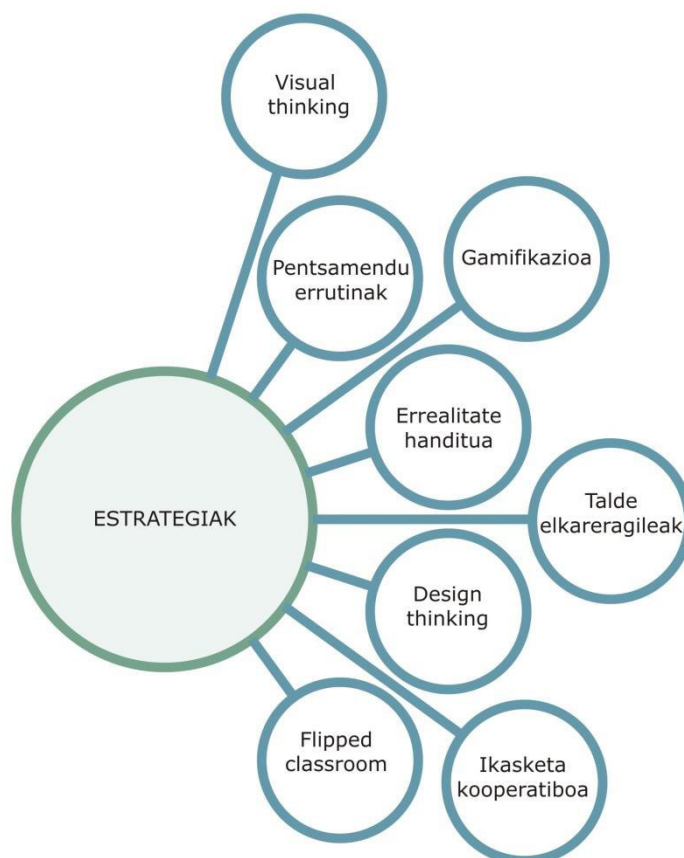
Sekuentzia didaktikoak, besteak beste, honako ezaugarri hauek ditu:

- Batasuna du, unitatea eratzen du eta hala identifikatu behar da.
- Bizitza errealarari lotutako arazo-egoerak planteatzen ditu.
- Ikasleen bizitzari lotutako testuingurua islatzen du.
- Aprestua helburu zehatzak ditu.
- Edukiak baliabideak baino ez dira.
- Ebaluazioa prozesuaren atal garrantzitsua da.
- Jorratutakoa beste egoera batzuetan baliatzeko aukera ematen du.

Bai sekuentzia didaktikoa, bai gorago aipatutako beste ereduak, proiektuetan oinarritutako prestuaian⁵ oinarritzen dira eta prestuaia aktiboari laguntzen diote.

2.2.2. ESTRATEGIAK

Egitekoak proposatzeko eta jarduerak bideratzeko, askotariko moduak eta estrategiak eskaini eta garatu daitezke, ikasleen garapen-autonomia, autorregulazioa, interakzioa, motibazioa, sormena... sustatze aldera.

⁵ ABP. Aprendizaje basado en proyectos. <http://www.grao.com/lilibres/metodos-para-la-ensenanza-de-las-competenciasgc196>

Horrenbestez, esperimentazioa, manipulazioa, norberaren pentsamenduaren garapena lantzeko aukera ematen duen apendizai giroa sortu behar da. Apendizai erronka edo arazo egoeren bitartez planteatu eta inklusioa oinarritzat hartuta, ikasleei aukerak eman askotariko bideak jorratzeko, bakoitzak bereak, eta arazo edo erronka horiei erantzuna emateko. Interakzioak eta harremanak sustatu ikasleek elkarrekin zein elkarri lagunduz ezagutza eta beraien nortasuna ere eraikitzeko.

3.-EBALUAZIOA

*Ikasleei ez diet irakasten,
eurak euren kabuz ikasi ahal izateko aukerak jartzen dizkiet.*
Albert Einstein

Ebaluazioak motorra izan behar du eta apendizaiaren prozesuekin bat egin; izan ere, ikasteak berekin du arazoak antzematea, zailtasunak eta oztopoak gainditzea, gabeziez eta akatsez konturatzea eta haiek bideratzea zein birbideratzea. Bestalde, ikasleen egoeretara egokitu behar da ebaluazioa; betiere, beharrian espezifikoak dituzten ikasleen ezaugarriak ahaztu gabe. Beraz, ebaluazioa prozesu konplexua da, eta ezin da apendizai prozesuetatik bereizi. Hala dago adierazita indarrean dugun Hezkuntza-eredu pedagogikoan.

Oinarrizko konpetentziak garatzeko, ebaluazioaz ari garenean, badira hari lotutako zenbait aldagai.

3.1.- EBALUAZIOARI LOTUTAKO ALDAGIAK

Xedea: Zertarako ebaluatu?

Ebaluazioak ezagutzen lorpen-maila ez ezik ikasleek garatutako prozesua ere ebaluatu behar du. Beraz, ebaluazio hezigarria, prozesua bideratzen laguntzen duena eta sumatiboa, zertifikatzailea egin behar dira.

Ebaluazio-uneak: Noiz ebaluatu?

Konpetentzien ebaluazioa ezin da prozesuaren amaieran soilik egin; apendizai-prozesuaren fase guztietan egin behar da:

- **Hasierako fasean**, aurre-ebaluazioa egiteko jarduerak proposatu behar dira, aurretiko ezagutzak azaleratu eta neurtzeko, hau da, ikasleak zer dakien, zer egiten dakien, zer jakin nahi duen eta nolako jarrera duen jakiteko. Ikasle bakoitzaren egoeraren arabera egokitu daiteke plangintza.

- **Garapen fasean,** berriz, ikasle bakoitzaren zailtasunak eta aurrerapenak agerian uzten dituzten jarduerak egin behar dira prozesuaren ebaluazioa eginez. Ebaluazio hezigarria egin behar da, ikasleei nork bere burua erregulatzen laguntzeko. Ebaluazio honek zuzeneko eragina izango du emaitzetan izan ere, prozesuan zehar egiten diren ebaluazio-hobetze jarduerak laguntzen dute emaitza bideratzen.
- **Amaierako fasean,** prozesuan zehar egindako atazak burutu ondoren, ikasi eta landutakoaren ebaluazioa egingo da, norberaren aprendizaia-prozesuaren ebaluazioaz gain.

Prozesuaren ebaluazioaz gain, amaierako fasearen ondoren (orokortze- eta transferentzia- fasea), ikasleek erakutsi beharko lukete gai direla garatuta ezagutza orokortzeko eta beraz beste egoera edo arazo bati erantzuteko. Fase honetako jarduerak ere balio dezakete ebaluazio sumatiboa egiteko ez ezik, ikasleak konturazteko ere landutakoa baliagarria zaiela beste egoera batzuetan.

Ebaluazio-egileak: Nork ebaluatu?

Konpetentzien ebaluazioan egile askok hartu behar dute parte: irakasle-hezitzaileak, hezitzaile-taldeak, ikasleak, ikaskideak elkarrekin ... Izan ere, ebaluazioak balio behar du ikasleak aprendizaia-prozesua erregulatu eta aurrerapenak ikusi eta zailtasunak antzeman ditzan.

Komenigarria da, beraz, ikasleek aprendizaia-helburuak jakitea, egitekoak planifikatzeko. Hori dela eta, sekuentzia didaktikoaren planifikazioan, irakasle-hezitzaileek azaldu eta ikasleekin adostu eta negoziatu behar ditu, besteak beste, ikasleek garatuko dituzten proposamenak, jarduerak, horien helburuak, prozesuaren ezaugarriak eta ebaluatzeako irizpideak eta adierazleak.

Ebaluazio-gaiak: Zer ebaluatu?

Konpetentzien lorpen-maila neurtzeko, ikasleek egindako aprendizaia (hasieran, bitartean eta bukaeran) ere ebaluatu behar da.

Konpetentziak garatu ahal izateko, zenbait ezagutza mota eskuratu behar dira eta, aldi berean, baliatu, testuinguru jakin batean. Horretara, konpetentzien ebaluazioak arazo-egoerak ebazteko prozesuak ebaluatzea dakar.

Ikasleen ekoizpenak edo arazo-egoeren ebazpenak dira ebaluazio sumatiboaren erreferente nagusia. Bide honetatik, integrazio-egoera izan daiteke konpetentzien ebaluazioa burutzeko tresna erabilgarri bat... ikasleek eskuratutako ezagutzak beste arazo-egoera batzuetara modu integratuan transferitzeko gauza direla erakusten dutelako.

Oinarrizko konpetentzien ebaluaziorako erreferentzia argia arloetako,

eremuetako eta ikasgaietako curriculumeko helburu orokorrek ematen digute. Helburu horien lorpen-maila, eta beraz, konpetentzien garapena, ebaluazio-irizpideen bidez zehazten da.

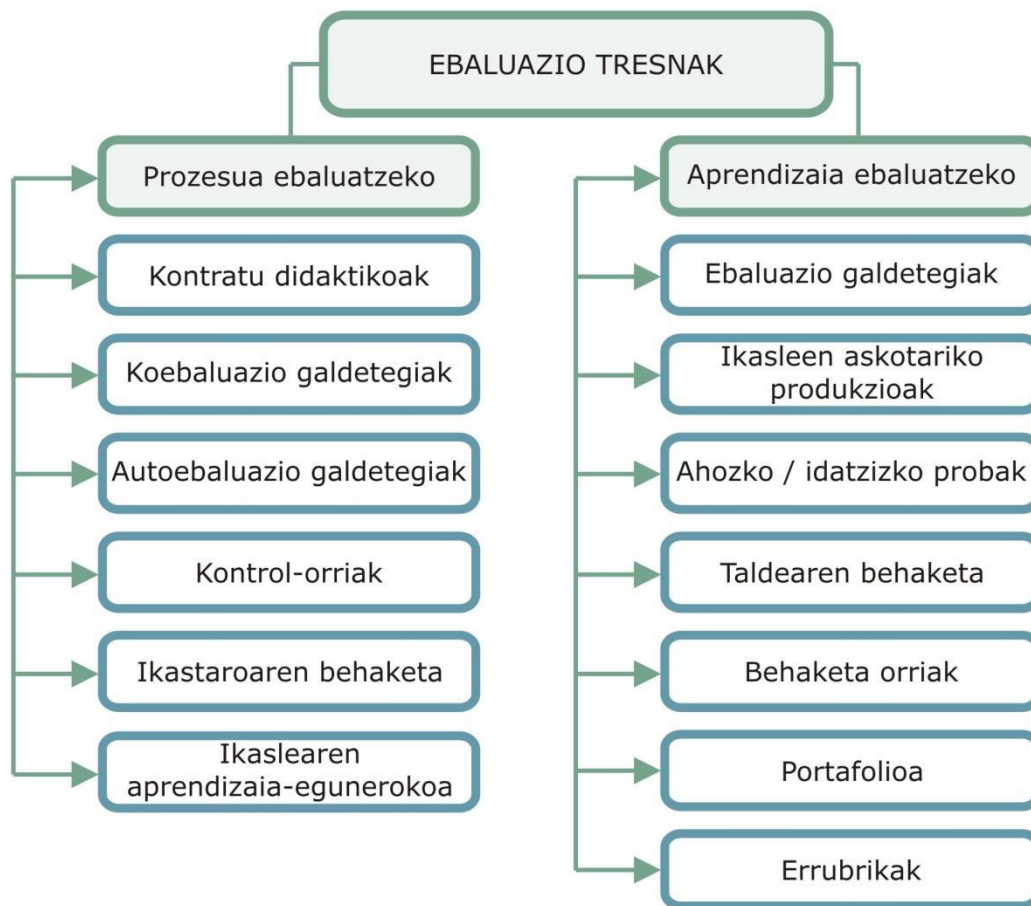
Ebaluazio-tresnak. Nola ebaluatu?

Gorago esan bezala, ebaluazioa jarduera konplexua da eta tresnak dibertsifikatzea eskatzen du.

Ebaluazio-tresnak irakasle-hezitzaileek eta ikasleek erabiltzen dituzten baliabideak dira, aprendizaia-prozesuari buruzko datuak biltzeko. Funtsean, tresna bat edo beste erabiltzea lortu nahi den helburuaren menpe dago. Euskarriei begira, berriz, paper formatuan, modu digitalean, ahoz ... proposatu daitezke; betiere, Ikaskuntzaren Diseinu Unibertsalaren printzipioak kontuan hartuta.

Besteak beste, honako hauek dira baliatu daitezkeen tresnak⁶ beti ere kontuan hartuta zein etapatan ari garen.

⁶Tresna horiek unitate didaktiko hauetan aurki daitezke.
http://heziberri.berritzegunenagusia.eus/heziberri_eus/

Laburbilduz, ebaluazioa apendizaia hobetzeko baliabidea da. Konpetentzien ebaluazioa prozesuaren ebaluazioarekin lotzen da eta beraz, ebaluazio hezigarriarekin. Ikaslea da ebaluazioaren egile nagusietako bat eta ikuspegi horren arabera, autorregulazioa elementu gakoa da.